

הלכות שבת פור"פ

רצה

ומחצה כדי שלא יצטרכו להתפלל מנחה תחלה לפי סברא זו כמו שיתבאר בס' תר"כ²⁷.

ומכל מקום אם אירע שהאריכו בשחרית עד אחר שש ומחצה ואפילו אם אירע שלא התחילו מוסף עד שהגיע זמן מנחה קמנה לא יתפללו מנחה תחלה בצבור כדי שלא ישעו ההמון לעשות כן פעם אחרת²⁸ ולא אמרו להתפלל מנחה תחלה אלא ביחיד שאירע לו כן:

רפז ניהום אבלים וביקור הולים בשבת וכו' ג' סעיפים:

א מותר לבקר הולים בשבת²⁹ ולא יבקש עליהם רחמים כדרך שאומרים בחול המקום ירחם וכו'³⁰ שע"י בקשת הרמים יעורר כבי ויצטער³¹ אלא צריך להרחיב רעתם בדברי תחנונים שלא יצטערו³² בשבת שיאמר שבת היא מלועוק ורפואה קרובה לבא ורחמיו מרובים ושבתו בשלום³³ ויש אומרים שאין צריכין לומר ורחמיו מרובים כו'³⁴ וכן נהגו וכן השי"ץ כשמבקר החולה בבית הכנסת ואומר מי שכירך כו' לא יאמר המקום ישלח רפואה כו' אלא יאמר שבת היא מלועוק ורפואה קרובה לבא³⁵:

ב ומותר לנחם אבלים בשבת³⁶ ומותר לומר כדרך שאומרים בחול המקום ינהמך³⁷ שע"י בקשתו על נחמתו לא יעורר בכי³⁸:

ג ובקושי התירו לנחם אבלים ולבקר הולים בשבת³⁹ שמא יבא להצטער עמהם⁴⁰ ולא כאותן שאין הולכים כל ימות השבוע רק בשבת לבר⁴¹:

רפח דין תענית ודין תענית הלום בשבת וכו' י"ד סעיפים:

א צריך למהר לאכול סוף שעה ששית⁴² שאסור להתענות בשבת עד הצות⁴³ אפילו אם אינו מתכוין לשום תענית⁴⁴ אלא שנמנע מחמת עסקו בדבר אחר אפילו הוא

קונטרס אחרון

ומש"כ המג"א דאם אין שהות כו'¹, צע"ג דאישתמיטתיה דברי הירושלמי שהביא הרא"ש, שדבכה"ג פשיטא דמנחה עדיפא דהדירה אף לדחות לגמרי² ע"ש:

לא סוף א.

לב רמב"ם מופ"ג נוהל' תפלה. מור וש"ע מוס"ד.

ט ברייתא יב, א כב"ה. מור וש"ע.

י מור וי"ד סי' שצג. מ"א.

יא דרישה י"ד שם.

יב רב חנינא יב, ב.

יג רש"י שם ר"ה בקשה.

יד מ"א.

סימן רפז

א ברייתא יב, א כב"ה. מור וש"ע.

ב כרבי יוסי שם יב, ב. מור וש"ע י"ד סי' שלח ס"ו.

ג ר"ן שם (ה), ב ר"ה אומר שבת). כ"י ולבוש.

ד רש"י יב, סע"א. ר"ן שם. ב"י ולבוש.

ה כשנא בברייתא שם. מור וש"ע.

ו רמב"ם פ"ד ה"ה ת"ק בברייתא שם. ש"ע י"ד שם.

ז מ"ז כאן ס"ק א.

ז רמ"א.

ח מ"א סי' רפח ס"ק ד. וראה לקמן שם ס"ז וק"א ס"ק

ב. שער הבולל בל"ז אות ד. קצור הלכות הערה 5.

סימן רפח

א מור.

ב וירושלמי מופ"ג התענית. הובא בר"ף (ה, א) ורא"ש

ס"א סכ"ד. מור וש"ע ס"א. וראה לקמן סי' רצו קו"א

סוף ס"ק א.

ג משמעות מ"א סק"א.

ציונים לקונטרס אחרון

יב להתפלל שתיהן יתפלל מוסף, דמנחה יש לה תשלומין בערבית.

יג ראה קו"א לסי' תלא סק"א ד"ה מה שכתב החק יעקב.

דבר מצוה¹ כגון שקורא ומתפלל אסור² אלא אם כן אינו חפץ לאכול עדיין והאחור הוא עונג לו כמו שיתבאר³ (והוא הדין אם מתענג בקריאה ותפלה יותר מבאכילה)⁴ ואם מתכוין לשם תענית אפילו שעשה אחת אסור⁵:

ב אדם שהאכילה מוקפת לו שאז עונג הוא לו שלא לאכול אין צריך לאכול כלל⁶ ובמעט שאסור לו לאכול שלא יצטער בשבת⁷ וכן מי שמתענה בכל יום ואכילה בשבת צער הוא לו מפני שינוי וסת יכול להתענות גם בשבת⁸ שמצוות סעודות שבת אינה אלא כשביל עונג⁹ אבל בענין אחר אסור להתענות בשבת אפילו מחמת תשובה וחסידות¹⁰ אע"פ שיש לו תענוג בתענית זה אין לו להחליף עונג חכמים שתקנו בג' סעודות בעונג אחר שאינו מוכרח שיהיה בשבת¹¹ ולא התירוהו חכמים:

ג אבל מותר להתענות תענית הלום בשבת¹² כשהלם בו ביום שיפה תענית להלום לבטל הגור דין¹³ כאש לנעורת¹⁴ אם מתענה בו ביום¹⁵ והתירו לו חכמים בשביל שיקרע גזר דינו¹⁶ ועוד לפי שאין כאן ביטול עונג שבת לגמרי כיון שנפשו ענומה עליו בשביל הלזמו אם לא יתענה ואם יתענה כטוה הוא שיקרע גזר דינו א"כ הרי התענית הזה תענוג הוא לו¹⁷.

ומכל מקום אף שקרעים גזר דינו חוזרים ונפרעים ממנו על שביטול עיקר עונג שבת¹⁸ ומה תקתנו יתענה עוד תענית כחול שיתכפר לו¹⁹ ולכתחלה צריך להתענות מיד למחר ביום ראשון²⁰ שאין ראוי לו להתעכב לבקש סליחה וכפרה אלא אם כן תשש כחו ואינו יכול להתענות ב' ימים זה אחר זה יכול להתענות אח"כ בשוחזק כחוד²¹ וכל שכן אם היה ביום ראשון חנוכה²² או פורים או ערב יום הכיפורים או ראש חודש או חולו של מועד וכל שכן יו"ט אפילו יו"ט ב' של גלויות²³ שלא יתענה עד אח"כ.

וראה לקמן סי' תקנ"ג סי' ט"ח, משא"כ קיבל עליו להתענות בשבת אין קבלתו כלום. וראה לקמן סי' שהוא כן התורה.

יד משא"כ בתענית הלום דלקמן, שאינו יכול להחיות. וראה לקו"ש חכ"ז ע' 28. שלחן המלך ע' קצ"ג.

טו רבי יוסף יא, א. מור וש"ע סי' ד'.
טז רבי אלעזר משום רבי יוסף בן נטרא ברבות לא, ב וכפ' התוס' שם ד"ה כל היושב בשם ר"ה. ר"ף פ"ק רשבת (ה, א). א"ש שם סכ"ד. מור וש"ע שם.

יז רב שבת שם.
יח רב הירא שם.
יט ש"ע שם. וראה מ"מ תענית.

כ רשב"א ברבות שם ד"ה מאי התקנה. מור ולבש סי' ד'. וראה לקמן סי' תצ"ח ק"א סי' ה'.

כא ברבות שם. מור (עיקר) וש"ע שם. וראה לקו"ש חכ"ז ע' 28. שלחן המלך ע' קצ"ג.

כב רב נתנאל בר יצחק שם. מור וש"ע שם.
כג ודר ח"ב דף ק, ב. רש"י ברבות שם ד"ה תעניתא. רשב"א שם ובש"ת ח"ג סי' רכ"ב. ש"ע סי' ד'. וראה פסקי רקאנטי סי' קע"ח.

כד רשב"א שם. מרדכי רמז רכ"ב בשם רבינו שמואל מנובברק ורבי אליעזר ממין, ש"ע שם.
כה מנהגים (קלוניו) סי' ג'. תרומת הדשן סי' רע"ה. רמ"א סי' ד'.

כו רמ"א שם. וראה מ"א סי' ד'.

ד היינו כשקורא ומתפלל לדבר מצוה, משא"כ כשהוא לשם תענוג כדלקמן (במסוגר). וראה מ"מ תענית.

וראה לקמן סי' רצ"א סי' ה'.

ה מרדכי פ"ק רשבת רמז רל. רמ"א סי' א'. וראה לעיל סי' רפ"א סי' ג'. לקמן סי' תקנ"ג סי' ט"ח. סי' תקנ"ג סי' ג' מ"מ תענית.

ו ענין זה.
ז ראה מרדכי מא, א ד"ה שאני יול"פ. מרדכי ח' תענית סי' י"ב. מ"א קט"א. וראה גם לקמן סי' ב' סי' תר"מ סי' א'. לעיל סי' רנ"ב סי' ב' (כשמתענה בערב שבת ומשלים).

ח אגור סי' ח' בשם שבלי הל"ק סי' צ"ג. ש"ע סי' ט'. וראה גם לעיל סי' קמ"ב סי' כ"ג.

י שפ"ה הל"ק אגור שם. ב"י ד"ה כתב האגור.
יא רמב"ם פ"ל ה"ט. הגהות מייטוניות פ"א מהל' תענית אות ב משם ר"י החסיד. ש"ע סי' ג'. וראה לעיל סי' רנ"ב ק"א סי' ה'. לקו"ש חכ"ז ע' 85.

יב מרדכי משנה פ"ל ה"ט בשם הגאונים (ענין סי' קע"ד. ש"ת הגאונים שערי תשובה סי' רכ"ו). וראה גם לעיל סי' קצ"א סי' א'. רמב"ם סי' ג'. לקמן סי' רצ"א סי' א'. וראה ש"ת צ"צ א"ח סי' לו (מ"ג).

יג ש"ת הרשב"א ח"ד סי' רס"ב. הובא בב"י ד"ה אבל הרשב"א. עולת שבת סי' ק"א. אליה רבה סי' ד'.

הלכות שבת רפה

רצו

אבל אם למחר הוא יום שאיסור התענית בו אינו אלא מנהג כגון כחדש ניסן אפילו בערב פסח¹³ או אסרו חג יתענה כמו שיתבאר בס' תכ"ט¹⁴ והוא הדין כימי הגבלה¹⁵ ובין יום הכיפורים למוכות¹⁶ ואפילו בראש חודש ניסן וראש חודש אב יכול להתענות¹⁷ האילו ויש מתענים בהם בכל שנה תענית צדיקים כמ"ש בס' תק"פ¹⁸.

ובכל ימים אלו המתענה בהם תענית הלום אינו צריך להתענות אה"כ תענית על תעניתו כמו המתענה בשבת¹⁹ אבל המתענה תענית הלום בראש חודש הנוכה ופורים²⁰ ויו"ט²¹ אפילו וי"ט ב' של גלויות²² והולו של מועד²³ צריך להתענות אה"כ תענית על תעניתו כמו בשבת כמ"ש בס' תקס"ח²⁴:

ד' המתענה תענית הלום בשבת ולמחר הוא תענית חובה²⁵ כגון י"ז בתמוז או ט' באב או עשרה בטבת או תענית אסתר²⁶ שנהגו בו חובה²⁷ או אפילו תענית יחוד שנהג בו חובה כגון מי שיש לו מנהג קבוע להתענות ביום א' של סליחות אינו עולה לו²⁸ כיון שאף אם לא היה מתענה בשבת היה מתענה תענית זה אין תענית זה מכפר לו על ביטול עונג שבת שלא מצינו כפרה כחנם²⁹ ויש חולקין על זה³⁰ והעיקר כסברא הראשונה וכן יש להורות אם הוא איש בריא שאין התענית מוסיף לו אבל מי שקשה עליו התענית אם סומך על המקילין לא הפסיד:

ה' אין להתענות בשבת על חלומות שהם הפסד ממון אלא על דבר שמוחללין עליו את השבת³¹:

ו' אם חבירו ראה עליו הלום רע לא יתענה בשבת³²:

ז' יש אומרים³³ שאין להתענות תענית הלום בשבת אלא על הלום שראוה ג' פעמים ויש אומרים³⁴ שבזמן הזה אין להתענות תענית הלום בשבת בכל ענין לפי שאין אנו בקיאים בפתרון חלומות לידע איזו טוב ואיזו רע.

ויש אומרים³⁵ שעל אלו חלומות מתענין בשבת אף בזמן הזה הרואה ספר תורה או תפילין³⁶ שנשרפו או יום הכיפורים בשעת נעילה או קורות ביתו או שינוי שנפלו אבל

מא ראה ב"י ס' תרפז ה"ה כתב הרמב"ם.
מב מ"א שם.
מג מהר"ן ד, א. ובהם לו, ב. מ"א שם.
מד שלשי גבורים פ"ג השבועות (פ, א). כנסת הגדולה הגה"ט. מ"ו סק"ג.
מה ספר הסידים ס' תתפח. כנסת הגדולה הגה"ט. עולת שבת סק"ב.
מו שירי כהנ"ג הגב"ז אות ד. עולת שבת סק"ג. מ"א סק"ב.
מז מרדכי רמז רכמ, והגהות מרדכי רמז תנא, בשם מהר"ם. שיע"ס ה"ה.
מח רבינו קלונימוס (קהלת שלמה ס' יז). הובא בראב"ה ס' תתס. מרדכי רמז לרא והגהות מרדכי רמז תנא. מור ס' תקסח (ובשם רב עמרם). שיע"ס כאן ס"ה.
מט רב האי גאון (קהלת שלמה ס' ה). הובא בשלמי הגבורים על המרדכי רמז רכמ אות ג. ב"י ד"ה וכתב המרדכי בשם ספרים קדמונים. שיע"ס שם. ג' מ"א סק"ח.

מא מ"א שם. וראה ברי השלחן ס' ז סק"ג.
מב סנה"א יא.
מג ראה לקמן סופ"ט תבד.
מד שירת ר"ש הלוי ס' ד. כנסת הגדולה הגה"ט. מ"א שם. וראה לקמן ס' תרדכ ס"א.
מה מ"א שם. וכו"ה לקמן שם.
מז ס' זה בשער"ר לא הגיע לדינו, וראה שיע"ס שם ס"ב.
מח מ"א ס' תכב ס"ק ג. לקמן שם ס"ה.
מט הגהות מיומנותיהל תענית פ"א אות ט בשם ה"ר אלהנן. שיע"ס ס' תקסח ס"ה.
מא ראה לקמן ס' תבד ס"ה. ס' תקנז ס"ג.
מב שירי כנסת הגדולה הגה"ט אות ג. עולת שבת סק"ג.
מג מהר"ל הל' תענית סופ"ט ד. שיע"ס שם. וכן בערב וי"ט, כדלקמן ס' תרד ס"ב.
מד ס' זה בשער"ר לא הגיע לדינו, וראה שיע"ס שם ס"ה. וכו"ה לקמן ס' תכב ס"ה.
מה שירת משאת בנימין ס' גנ. מ"א סק"ג. ולענין צום גדליה ראה לקמן ס' תקנז ס"ג.
מז ראה ברי השלחן שם. מ"ז ענינים.

אם ראה לחייו שנשרו הרי זה סימן טוב שמתו הוועצים עליו רעה¹⁰¹ ויש אומרים¹⁰² הרואה יום הכיפורים אף שלא בשעת נעילה ויש אומרים¹⁰³ אף הרואה שקורא בספר תורה (בצבור) ויש אומרים¹⁰⁴ אף הרואה שנושא אשה.

ויש אומרים¹⁰⁵ שכל חלומות שביארו פתרונם בנמרא¹⁰⁶ שהם רעים מותר להתענות עליהם בשבת אבל יש אומרים¹⁰⁷ שנשתנו פתרוני החלומות מזמן חכמי הגמרא לזמננו כמו שנשתנו הרפואות שבומניהם וכן יש אומרים¹⁰⁸ שהרואה יום הכיפורים אפילו בשעת נעילה אינו חלום רע כי הוא סימן יפה שמחלו עונותיו וכן הרואה קורות ביתו שנפלו אמרו במדרש¹⁰⁹ שהלמה אשה אחת כך ופתרו לה שתלד זכר וכן היה לה.

ויש אומרים¹¹⁰ עוד שאפילו החלומות שמתענים עליהם לדברי הכל לא יתענה עליהם בשבת אלא אם כן התענית עונג לו שנפשו ענומה עליו אם לא יתענה ולפי עונגו השבת הוא מן התורה ואף להאומרים שהוא מדברי קבלה כמו שנחבא בס' רמ"ב¹¹¹ מכל מקום להתענות לגמרי לדברי הכל אסור מן התורה¹¹² כמ"ש בס' תק"ע¹¹³ ותענית חלום אינה חובה¹¹⁴ ולא מצוה¹¹⁵ אלא רשות אפילו בחול לפיכך (א) יש להורות כן הלכה למעשה שלא יתענה בשבת על שום חלום אלא אם כן אינו מבטל בו עונג שבת שיש לו עונג מהתענית ויתר ממה שיהיה לו כשיאכל וישתה שיצמק מפתח החלום אבל אדם שאינו מתפחד כל כך מהחלום או אפילו אם מתפחד אלא שהתענית קשה

קונטרס אחרון

(א) יש להורות בו המג"א¹ לא סתר דברי הב"ח² אלא במ"ש דעל ג' אלו יש להתענות, אבל במ"ש דעל שאר חלומות מתענים ג"כ אם נפשו עגומה אין סתירה על זה לא מהרשב"א³ ולא מהריב"ש⁴, ואדרבה פשטא דתלמודא⁵ והפוסקים שלא ביארו על איה חלום מתענין משמע דלא סבירא להו כספרים קדמונים⁶, אלא מסתמא כשמתענה בשבת נפשו עגומה עליו מאד, דא"כ מי מכריחו להתענות הלא תענית חלום רשות. ולפי זה אין לנו ג"מ מכל חלוקי דיעות שבהלומות, שאם נפשו עגומה יכול לסמוך על דברי הב"ח וט"ז⁷ אם הוא רוצה מחמת עגומת נפשו, ואם אין נפשו עגומה אין להקל באיסורא דאורייתא נגד הריב"ש ומג"א, ומשמעות הטור כאן שתלה ההיתר משום שמתענג בתעניתו⁸, ונגד רב עמרם ורב קלונימוס שבטור ס' תקס"ח⁹, בפרט שבהלומות עצמן איכא כמה חילוקי דעות:

<p>נט שנות רבה פפ, ה. מ"א סק"ט.
 ס ש"ל"ה מס' שבת נר מצוה (קלד), ב ד"ה ותענית (הלום). מ"א סק"ו.
 סא סעף א.
 סב ש"ל"ה הרשב"א ח"ד סי' רכב. הובא במ"א שם. וראה גם ק"ל"א סי' רנב סק"א.
 סג סי' יז בשו"ע ל"ד הגיע לידנו, וראה שו"ע שם סי"ג.
 סד ש"ל"ה הרשב"א ח"א סי' קלב. מ"א סי' רב סק"ג.
 סה ריב"ש סי' תקיג. מ"א כאן ס"ג ז.</p> | <p>נא ר' ישמעאל ברבית נ, ב. ב"י שם בבב"ק הבית. שו"ע שם.
 נב ב"י וש"ע שם.
 נג ב"י וש"ע שם.
 נד ב"י וש"ע שם.
 נה בב"ק הבית וש"ע שם.
 נו ברכות פ' הריאה.
 נז מלבושי ירו"ש ס"ק ד, תמוס' ט"ק יא, א ד"ה כוורא. אלה ושא סק"ו ואלה רבה ס"ק יב.
 נח באר היובב ס"ק ז. בשם קרבן מנחה סי' שפז.</p> |
|--|--|

ציונים לקונטרס אחרון

<p>ו שבת יא, א.
 ז שמוכא כב"י וכשו"ע, שמתענים רק על ג' אלו.
 ח ס"ק ג.
 ט וכדלעיל ס"ג.</p> | <p>א ס"ק ז.
 ב סעף ב.
 ג אפילו אין נפשו עגומה.
 ד ח"א סי' קלב.
 ה סי' תקיג.</p> |
|---|---|

הלכות שבת רפה

רצמ

לו ומצטער בו הרבה יותר ממה שמצטער בחדר החלום אסור להתענות בשבת¹⁰ על שום הלוים.

ואם הררה ביום והלם כלילה לא יתענה עליו בשבת בכל ענין שאין כוח הוראה מן השמים כלל¹⁰:

ח המתענה תענית הלום בשבת צריך לומר ענינו אחר סיום תפלתו בלא התימה ומובן לכללו באלהי נצור¹¹ כי ומוב לומר ג"כ רבון העולמים גלוי וידוע לפניך וכי¹² כמו בחול¹³ ומותר לומר ג"כ אלהי ער שלא נוצרתי בו¹⁴ או שאר בקשות על מחילת עונות ויכול ג"כ להתוודות ולומר המאתי עייתי פשעתי¹⁵ ולא אסרו לומר תחנונים בשבת אלא לבקש בהם על צרכיו¹⁶ כגון על פרנסה או על רפואה לחולה שיש לו בביתו וכיוצא בהם מצרכי הגוף אבל הרמת עונות מוב לומר בכל יום¹⁷:

ט ואפילו שאלת צרכי היתרו אם הוא חולה המסוכן סכנת היום שזועקים ומתחננים עליו בשבת¹⁸ אפילו בצבור וכן מותר לברך על החולה המסוכן בו ביום¹⁹ וכן המקשה לילד שהיא מסוכנת בו ביום²⁰ אבל חולה שאין מסוכן בו ביום אסור לבקש עליו ולא לברכו בשבת²¹ כיון שאפשר לעשות כן אחר השבת.

אבל אם אירע לאדם (בשבת) מאורע שצריך לבקש עליו (ב) רחמים מיד יכול אפילו ליפול על פניו²² ולבקש רחמים ביחיד אע"פ שאין שם סכנת היום²³ שהרי היתרו אפילו להתענות על חלום אע"פ שאין שם סכנת היום רק מפני שצריך להתענות בו ביום שחלם בו אבל בצבור אסור לבקש רחמים על המאורע כל שאין שם סכנת היום²⁴.

קונטרס אחרון

(ב) **רחמים מיד בו** צ"ע בתשובת מהר"ם¹ היכי מיירי, דאם לא כה"ג צ"ע מאי שנא מחולה שאינו מסוכן בו ביום שאסור לברכו, וא"ל דהתם רביים, דהא אפילו כשמבקר בייחיד אסור לבקש רחמים, עיין מג"א סק"ד. ועוד קשה מאי יייתי מתענית חלום, התם הוא צריך להתענות היום דוקא, שיפה תענית לחלום בו ביום², משא"כ הכא אף אם יש סכנה אפשר לבקש רחמים אחר כמו בחולה המסוכן שאינו סכנת היום. ואי מיירי כשיש סכנת היום אפילו בצבור שרי במ"ש בש"ע³ וזעקים בו לברך בו עיין מג"א סק"ד. וכן א"ל כדמשמע מט"ז סק"ד] דברנדורף שרי אף שאינה סכנת היום, וה"נ מיירי בכה"ג, דאי"כ אף בצבור לישתרי כי התם. ולפי מ"ש אתי שפיר וצ"ע:

10	רבי"ש שם. מ"א שם. וראה לעיל מ" קבח מ"ה. מ" קל מ"ב.
11	מ"ו סק"ג.
12	תוס' ברכות לא, ב ר"ה כל, ורא"ש שם פ"ה ס"ו בשם בה"ג. מור מ"י רכ. ש"ע כאן מ"ו.
13	ברכות יו, א.
14	או רועג הל' תענית מ" תו. רמ"א מ"ו.
15	מ"א ס"ק יא.
16	אלה וצ"א ק"ג. בשם סדר היום. וראה לעיל מ" קלא מ"הו (לענין נפילת אפים). ובסדרו השעטם כל מה שיש בו הכרת חטא. וראה שער הכולל פל"ו אות ב ואות ג.
17	כדלעיל מ" קבח מ"ד ש"ג. וראה גם לעיל מ" רפר

ציונים לקונטרס אחרון

יב סעיף י.

י ס"י תרג (פראג).
יא כדלעיל בפנים מ"ג.

וכן אם יש בעיר עשרה שמתענים תענית חלום בשבת אחת לא יעשו עצמן צבור לחזור אחר אחר מהם שיתפלל תפלת המנחה בקול רם ולומר ענינו בצבור²⁹:

י אם מותר להתענות או לזנוק ולהתחנן בשבת על איזו צרה שקרה לרבים או ליחיד יחבאר בסיומן תקעו³⁰:

יא המתענה תענית חלום בשבת יש לו לעסוק כל היום בתורה ותפלה בשביל שיחבפר לו ויקרע לו גזר דינו³¹:

יב מי שישן שנת צהרים והלם לו חלום רע יש אומרים שמועיל לו אם יתענה י"ב שעות משנעור משנתו עד אמצע הלילה ואז יבריל אם עושה כן בשבת וצריך להתענות למחר יום שלם³² אף אם כבר אכל סעודה ג' קודם שהלם והיה רשאי שלא למעום עוד כלום בשבת מכל מקום כיון שהתענה לשם תענית עבירה היא בידו³³ וצריך כפרה בתענית יום שלם ובין בחול³⁴ ובין בשבת כשהוא עושה כן לא יאמר ענינו³⁵ במנחה כיון שאכל כבר:

יג אם הקדימה לאכול בשבת קודם זמן הסעודה בחול הוא עונג לו כגון שנתעכלה כבר סעודת הלילה צריך להקדים³⁶ כי זהו כבוד השבת³⁷ שמקדימין זמן סעודתו לזמן סעודת החול ואם האחרון מוזמן סעודת החול הוא עונג לו צריך לאחר וזהו כבודו שמתאוה לאכול³⁸ ואוכל לתיאבון³⁹:

יד וכן מי שרגיל בכל יום בבשר ויין והרי כל ימיו כשבת צריך לשנות זמן הסעודה של שבת מוזמן סעודת החול שיקדים או יאחר⁴⁰ שעה מועטת בכדי שלא יצמער⁴¹:

רפ"ז סדר סעודת שחרית של שבת וכו' ג' עיפים:

א בשבת שחרית כבואו מבית הכנסת צריך שיהיה שולחנו ערוך ומפה פרוסה על הפת⁴² ממעם שנתבאר בסי' רע"א⁴³ ומטה שאוכל עליה מוצעת יפה⁴⁴ כמו בסעודת הלילה לפי שכבוד יום קודם לכבוד לילה⁴⁵:

ב ותקנו חכמים לקדש על היין קודם סעודת שחרית⁴⁶ כמו קודם סעודת הלילה לפי שכבוד יום קודם לכבוד לילה⁴⁷ ואם לא יקדש ביום על היין יהא כבוד לילה עורף על כבוד יום מכל מקום לא תקנו לכרך ברכת הקידוש שיורך בלילה אלא די בכרכת

²⁹ עולת המזד סי' רב ס"ב. ב. מ"א שם ס"ק ד.

³⁰ רבינו יהו' בשוע"ר לא הגיע לדינו, וראה שו"ע סי' ר"ב.

³¹ הגהות אשרי פ"ק התענית מ"ח. מ. ב"י ד"ה וכתב המרדכי: אליה וזמא סק"ג. וראה לקמן סי' תקנ"ג.

וראה מ"מ וציונים.

³² הגהות מנהגים אות א בשם מהר"ש (הלכות ומנהגי רבי שלום מנישטמט סי' קס"ג). רמ"א ס"ד.

³³ מ"א סק"ג. וברלעויל סוף ס"א. וראה לקמן סי' תרד מנה ס"א.

³⁴ שו"ע סי' התקס ס"א.

³⁵ מ"א סק"ד.

³⁶ מור נוהג דרב ושמואל קט, א. שו"ע סי'.

³⁷ רש"י שם להקדים. לבוש סי'.

צא רש"י שם ד"ה לאחר.

צב ראה לעיל סי' רמ"ט. סי' רע"א ס"ב.

צג רב פסא קטו, א. מור ורמ"א ס"ז.

צד מ"א ס"ק יב.

סימן רפט

א מור ושוע"ר.

ב סעוף יו.

ג מור ושוע"ר.

ד ברלעויל סי' רמ"ט ס"א.

ה פסחים קה, א. וברלעויל סי' רע"א ס"ח.

ו פסחים קו, א. מור ושוע"ר ס"א.

ז ר"ן פסחים שם (כב, א) ד"ה וזכרתי.